

Rapport

Een onderzoek naar de handelwijze van het CBR bij een ruil van examinatoren.

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over het CBR te Rijswijk gegrond.

Datum: 31 mei 2016

Rapportnummer: 2016/053

WAT IS DE KLACHT?

Verzoeker, rijsschoolhouder, klaagt over de wijze waarop het CBR met de belangen van zijn leerling is omgegaan bij een ruil van examinatoren op de dag van het examen.

WAT IS ER GEBEURD?

Verzoeker is een rijsschoolhouder. Zijn leerling moet voor de vierde keer examen doen. Ze is erg zenuwachtig en heeft verzoeker daarom van te voren laten weten dat ze niet wil dat hij meerijdt met het examen¹. Ze wordt er zenuwachtig van als er iemand achterin de auto zit als zij rijdt.

Bij aankomst in de ontvangsthuis van het examen centrum ziet verzoeker op het publicatiebord dat zijn leerling is ingedeeld bij examinator A. Uit de informatie op dat bord blijkt ook, dat zij niet is ingedeeld bij een zogenoemd mentorexamen (een examen waarbij behalve de examinator nog een tweede persoon van het CBR aanwezig is²). Als het examen begint en verzoekers leerling kennismaat met de examinator, blijkt echter dat examinator B haar examen zal afnemen. Ook blijkt dan dat het examen een mentorexamen zal zijn.

Verzoeker dient een klacht in bij het CBR over de gang van zaken. Uit de klachtbehandeling door het CBR blijkt dat examinatoren A en B kort voor het examen van examenkandidaat hebben geruild. De ruil heeft plaatsgevonden op verzoek van de instructeur van de kandidaat die oorspronkelijk bij examinator B was ingedeeld. Hij heeft om de ruil gevraagd omdat zijn leerling al drie keer eerder bij B heeft afgereden. Het examen dat examinator B zou afnemen zou een mentorexamen zijn. Daarom heeft de ruil tot gevolg gehad dat de leerling van verzoeker moet afrijden met een derde persoon in de auto. De ruil heeft slechts enkele minuten voor aanvang van het examen van verzoekers leerling zijn beslag gekregen, doordat examinator B laat terug was van het examen dat hij daarvoor heeft afgenomen. Daardoor konden verzoeker en zijn leerling hierover niet meer voor aanvang van het examen worden geïnformeerd.

Standpunt van verzoeker

Verzoeker vindt het niet juist dat er is geruild. Hij en zijn leerling hebben de ruil van examinatoren als nadelig ervaren omdat de leerling als gevolg hiervan heeft moeten afrijden in aanwezigheid van twee medewerkers van het CBR. Dit terwijl ze nu juist geen derde persoon in de auto wilde hebben omdat ze daar extra zenuwachtig van wordt. Verzoeker stelt dat bij de ruil niet is stilgestaan bij de gevolgen daarvan voor zijn leerling. Bovendien is verzoeker hierover niet van te voren geïnformeerd en kon hij zijn leerling er daarom niet op voorbereiden. Nu beide examinatoren onderling hebben geruild, twijfelt hij aan hun integriteit.

¹ Een rijinstructeur mag, met toestemming van de kandidaat, in de meeste gevallen bij het examen zijn.

² Het gaat dan bijvoorbeeld om een coach of docent die meerijdt in het kader van de kwaliteitsbewaking of in het kader van de opleiding voor examinator.

Reactie van het CBR

Het indelen van examinatoren en de mogelijkheid van ruilen

Het koppelen van examinatoren aan kandidaten voor examens gebeurt in beginsel geautomatiseerd. Kandidaten en opleiders kunnen mede vanuit het oogpunt van fraudepreventie hierop geen invloed uitoefenen. Voor hen is tot de examendatum niet bekend welke examiner welk examen gaat afnemen. De kandidaten krijgen naar aanleiding van hun reservering voor het examen een tafelnummer toegewezen. Op de dag van het examen kunnen ze op het publicatiebord in de ontvangstruimte van de examenlocatie zien welke examiner bij welk tafelnummer hoort. Dan kunnen ze een verzoek tot ruil indienen bij de examiner waar de kandidaat is ingedeeld. Dat komt incidenteel voor, als een kandidaat al meerdere malen bij dezelfde examiner examen heeft gedaan. Dan wordt door de ingedeelde examiner (of de examenmanager) een afweging gemaakt of het examen geruild kan worden³. Normaal gesproken ondervindt geen van de betrokken partijen daar nadeel van, omdat het een ruil van de ene naar de andere examiner betreft zonder wijziging van omstandigheden.

Deze casus

Het CBR realiseert zich achteraf dat de belangen van verzoeker en zijn leerling onvoldoende zijn meegewogen bij de ruil. Door de specifieke omstandigheden van dit geval, in het bijzonder de late terugkomst van een van de betreffende examinatoren, is er onvoldoende tijd voor overleg geweest. Verzoeker en zijn leerling zijn vervolgens geconfronteerd met een omstandigheid die ze niet wenselijk vinden. Het CBR acht de klacht daarom nu deels gegrond, al is op grond van de geldende richtlijnen juist gehandeld. Er bestaat geen enkele reden om te twifelen aan de integriteit van beide examinatoren.

Aanpassing richtlijn

Hoewel kwesties als deze zich niet vaak voordoen, wil het CBR nadere maatregelen treffen om deze te voorkomen. Daarom heeft het besloten om de richtlijn voor het hanteren van incidentele ruilverzoeken op verzoek van een kandidaat per 1 maart 2016 als volgt aan te scherpen: om de ruil te kunnen laten doorgaan moet er altijd toestemming zijn van alle partijen die bij de ruil betrokken zijn. Concreet betekent dit, dat een ruil voortaan niet zal plaatsvinden als een kandidaat daarmee niet instemt. Wel stelt het CBR daarbij nadrukkelijk dat een kandidaat soms examen moet afleggen in aanwezigheid van een tweede persoon van het CBR.

Gelet op de specifieke omstandigheden van dit geval en het feit dat het CBR zijn beleid ter zake heeft aangepast, heeft het CBR besloten om de leerling van verzoeker een kosteloos praktijkexamen aan te bieden.

---

³ In de opleiding tot examiner wordt aandacht besteed aan het beleid ten aanzien van ruil. Overigens moeten examinatoren op grond van interne integriteitsregelingen ruilen met een collega als blijkt dat ze zijn ingedeeld bij bekenden (familie, vrienden, kennissen, etc.).

WAT IS HET OORDEEL VAN DE NATIONALE OMBUDSMAN?

Het redelijkheidselement houdt in dat overheidsinstanties de verschillende belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is. Dit impliceert dat de overheid voordat ze een beslissing neemt, nagaat welke belangen relevant zijn en meegewogen moeten worden. Gaat het om een beslissing die wordt genomen op het verzoek van de ene burger en die gevolgen heeft voor een andere burger, dan moet ook het belang van die andere burger worden meegewogen.

Examinatoren hebben in deze zaak geruild van kandidaat kort voor het begin van de examens. De ruil heeft plaatsgevonden op verzoek van een van de betrokken kandidaten. Bij de ruil is alleen zijn belang meegewogen en niet het belang van de andere betrokken kandidaat (de leerling van verzoeker). Dat had wel moeten.

De ruil had immers ook gevolgen voor de leerling van verzoeker. Tot het examen waren verzoeker en zijn leerling ervan uitgegaan, afgaande op de informatie op het publicatiebord, dat er géén mentor zou meerijden. Verzoeker had dit ook aan zijn leerling meegedeeld. Voor zijn leerling was het belangrijk en geruststellend om dit te weten. Door de ruil veranderde dit: bij haar examen zou nog een derde persoon aanwezig zijn. Gelet hierop, had het CBR bij verzoeker en zijn leerling moeten nagaan of ze akkoord waren met de ruil. Door hun belangen niet mee te wegen, heeft het CBR gehandeld in strijd met het vereiste van redelijkheid.

De Nationale ombudsman heeft met instemming kennisgenomen van het feit dat het CBR de kosten wil vergoeden van een nieuw examen van verzoekers leerling. Ook heeft de ombudsman met instemming kennisgenomen van het aanscherpen van het beleid door het CBR. Het aanscherpen van het beleid voorkomt ook dat er bij betrokkenen twijfel kan ontstaan over de integriteit van de examinatoren. Die twijfel kan immers bij uitstek ontstaan als men niet over de ruil wordt geïnformeerd en er niet bij betrokken wordt, zoals in dit geval is gebeurd.

CONCLUSIE

De klacht over de onderzochte gedraging van CBR te Rijswijk is gegrond.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen